І чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь...
Т. Шевченко

# СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 141. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 25-го ЛИПНЯ 1958 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 25, 1958 No. 141. VOL. LXV.

## СЕНАТ І ПАЛАТА ДОБИЛИСЯ ЗГОДИ В СПРАВІ РЕОРГАНІЗАЦІЇ ПЕНТАГОНУ

Вашингтон. — Спільна конференція представників Палати Репрезентантів і Сенату добилася в середу дня 23 липня ц.р., повного компромісу в справі економічної редакції законопроєкту про реорганізацію Пентагону. У випрацьованій конференцією редакції відкинено деякі із важливих пропозицій президента Айзенгавера в справі проведення конечних реформ в американській оборонній системі, але в основі прийнято без змін більшість запропонованих урядом і неспірних заходів, доконечних для здійснення запланованої реорганізації секретаріяту оборони і командувань американських збройних сил. Після узгіднення в палатно-сенатській конференції законопроєкт перейде ще цього тижня на розгляд обидвох палат Конґресу і, дуже можливо, буде негайно прийнятий. Президент Айзенгавер, який початково рішуче обстоював деякі із відкинених конференцією змін, погодився з оконечною редакцією законопроєкту про реорганізацію Пентаґону і висловив своє тепле признання комісіям для справ збройних сил і Палати Репрезентантів і Сенату за випрацювання законопроєкту, який бере до уваги всі важливіші із побажань і вимог уряду. Згідно з оконечною редакцією законопроєкту, має бути збільшений штаб для операційного і стратегічного мілітарного плянування, що у великій мірі допоможе виелімінувати всякі двозначності і взаємне встрявання в компетенції командувань окремих збройних сил. В дальшому законопроєкт уповноважує секретаря оборони вирішувати, яку нову зброю має одержувати та чи інша із збройних сил і створює новий пост директора дослідів і конструкцій, завданням якого буде централізація усіх дій плянувань і дій в цьому напрямку. В дальших постановах встановлено ґарантію проти евентуальної ліквідації Корпусу Морської Піхоти чи Національної ґвардії, зокрема дуже виразно сформульовано застереження, що компетенції об'єднаних шефів не можуть бути використані для встановлення одного надрядного генерального штабу для всіх збройних сил ані теж для створення посту одного шефа штабу для всіх збройних сил. В законопроєкті Президентові відмовлено права забороняти збройним силам вдержувати безпосередні зв'язки з Конґресом, як теж не уповноважено його збільшувати, передавати чи касувати без згоди Конґресу такі чи інші функції збройних сил ЗДА. Згідно з пропозицією Палати Репрезентантів, Президент мав би право це робити тільки тоді, якщо один чи більше членів об'єднаних шефів штабів не виступить в цій справі перед Конґресом із запереченням чи протестом. Конференція прийняла в цій справі пропозицію Сенату, яка встановляє, що всі такі зміни можуть відбуватися тільки за згодою обидвох палат, згл. через їхні комісії для справ збройних сил.

## 5,000 ПОЛІЦІЇ БУДЕ ЗМОБІЛІЗОВАНИХ ДЛЯ ОХОРОНИ ХРУЩОВА Й ІНШИХ ГОЛІВ УРЯДІВ

Ню Йорк. — Поквапне прийняття Хрущовим концепції, щоб він, як голова совєтського уряду, взяв участь в засіданнях Ради Безпеки Об'єднаних Націй у наступному тижні, викликало дуже складну і неприємну проблему для нюйоркської поліції та всіх інших чинників державної безпеки на терені ЗДА. Звертають увагу, що коли для охорони англійської королеви Єлисавети II, яка користується політичною та особистою найбільшою симпатією в масах американського народу, треба було сконсиґнувати коло 2,000 членів уніформованої і цивільної поліції, то тепер прийдеться змобілізувати коло 5,000 поліціянтів і поліційних аґентів. Хрущов, який технічно приїде в характері делеґата своєї держави до Об'єднаних Націй, не буде гонорований, як такий прем'єр, що запрошений з офіційною візитою до Вашинґтону. Тому його, мабуть, і не запросять до Вашинґтону. Його роля обмежена до скляного палацу над Іст Ріверу на 1-ій евню в Ню Йорку, але він, очевидно, матиме свободу рухів, як кожний приїхавший сюди чужинець і зможе скористати з нагоди, щоб оглядати місто та їздити по краю. Це буде великий клопіт для поліції, щоб тримати його ізольованим від тих, які, побачивши Хрущова, хотіли б використати нагоди для заманіфестування йому своїх „симпатій". Що Хрущов не захоче сидіти в будинку Об'єднаних Націй, вказує на це впертість, з якою він від трьох років побивався, щоб приїхати до Ню Йорку. Він не проминав ніякої нагоди, щоб висловити своє бажання прибути сюди. — Приїзд з нагоди перебування Хрущова в Об'єднаних Націях, задля зустрічі з ним, також прем'єрів Англії Мекміллена, Франції де Ґолля, Індії Неру, — арабських прем'єрів — і мабуть — президента Айзенгавера, це додаткова журба для чинників безпеки в Ню Йорку і в Об'єднаних Націях, відповідальних за цілість і спокій приїжджаючих туди закордонних гостей та власних високопоставлених осіб.

## ЗДА ПЕРЕВЕЛИ ЧЕРГОВУ УСПІШНУ ПРОБУ З БАЛІСТИЧНОЮ РАКЕТОЮ

### КОРАБЛІ І ЛІТАКИ ШУКАЮТЬ ЗА ПОВЕРНЕНИМ РАКЕТНИМ „НОСОМ" З МИШЕЮ В НЬОМУ

Кейп Канаверал, Флорида. — В середу, 23-го липня ввечері, із цієї дослідної бази вистрелено вже третю з черги балістичну ракету, в „носі" якої була жива миша, сподіваючись, що цей „ніс" повернеться назад на землю та що його можна буде видобути з моря і перевірити на ньому, як і на живій миші, наслідки лету у стратосферу і повороту з неї. Ракета, яку розвинула авіяція, була вистрелена над Атлантиком і мала пролетіти приблизно 6,000 миль, а її „ніс" мав вернутись і впасти в воду на Південному Атлантику. Кораблі і літаки, що перебувають у постійному радіовому зв'язку з дослідною базою в Кейп Канаверал, інтенсивно пошукують за поверненим „носом" ракети. Вистрелена з „задовільним успіхом" ракета є типу Тор-Ейбл, що складається з кількох частин, які в леті, виконавши своє завдання, одна по одній відпадають. Вистрелена в ракеті миша перейшла раніше всілякі проби різних атмосферичних діянь, з якими вона буде зустрічатись під час лету в ракеті. Ці проби тривали повний тиждень. Від англійської назви тижня (вік) також і мишу названо „Вікі". Вона відбуває свою стратосферичну подорож в окремому приміщенні, з автоматично контрольованим повітрям та всілякими іншими вигодами.

В ЛИВАНІ ПІСЛЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ДЕСАНТУ



Ливанська дітвора із зацікавленням приглядається воякові американської морської піхоти, що охороняє залізничу лінію

## ХРУЩОВ ПОГОДЖУЄТЬСЯ ВІДБУТИ КОНФЕРЕНЦІЮ НА ВЕРШИНАХ В РЯМКАХ РАДИ БЕЗПЕКИ ОН; ХОЧЕ ВЖЕ В ПОНЕДІЛОК ПРИЇХАТИ ДО НЮ ЙОРКУ

Об'єднані Нації. — Всупереч первісному голосові московських „Ізвєстій" з гострою критикою західньої пропозиції, щоб наради над середньосхідньою кризою продовжувати на терені Ради Безпеки, з використанням можливости, що й голови урядів можуть приїздити туди й брати участь в нарадах. — Нікіта Хрущов прийняв цю західню пропозицію. У своїй відповіді з 23 липня ц.р. на листа през. Айзенгавера з 22 ц. м., який в свою чергу був відповіддю на першу пропозицію Хрущова щодо конференції „на вершинах" з 19 ц. м., — Хрущов заявляє, що він, як прем'єр СССР, прибуде до Ню Йорку на засідання Ради Безпеки Об'єднаних Націй і пропонує конкретно, щоб те засідання відбулося вже в понеділок 28 липня ц. р. Хрущов не ставить ніяких особливих передумов, за винятком настоювання, щоб запросити туди також індійського прем'єра Неру та висловлення переконання, що учасниками наради будуть також представники безпосередньо заінтересованих арабських країн. Хрущов не називає тих держав ані їх прем'єрів, але — за пресовими коментарями — Хрущов напевне хотів би, щоб запрошено також президента З'єдиненої Арабської Республіки, поруч із представниками Ливану і Йорданії. Таким чином Рада Безпеки відбулась би з участю 15-х держав. Вона нараховує тепер 11 членів, п'ятьох постійних і шістьох виборних. Членами Ради Безпеки є: ЗДА, СССР, Англія, Франція, національний Китай, Канада, Колюмбія, Ірак, Японія, Панама і Швеція.

Хрущов, пропонуючи запросити Неру, звертає увагу, що Індія — це велика країна, відома з своїх мирних тенденцій, і що її участь в нарадах Ради Безпеки була б кориснішa, ніж участь „одного з так званих постійних членів, який насправді нікого не репрезентує". Хрущов, очевидячки, робить тут натяк на національний Китай. Зрештою, Хрущов покликується на слова англійського прем'єра Г. Мекміллена, що ціллю такого засідання Ради Безпеки є осягнути спільні рішення, а не реєструвати різниці поглядів, і тому погоджується, щоб не зголошувати на Раду Безпеки ніяких внесків, поки вони раніше не будуть узгіднені. Він настоює на швидке скликання того засідання з уваги на грізну міжнародну ситуацію. Застерігається проти закиду президента Айзенгавера, наче б СССР підтримував сили експансії й агресії у світі.

За газетними інформаціями, засідання Ради Безпеки буде, мабуть, скликане на найближчий вівторок, 29 липня, а то й пізніше, з уваги на конечність зорганізувати охорону для особи Хрущова та з уваги на конференцію держав Багдадського пакту, яка має розпочатись в Лондоні якраз в понеділок. Генеральний секретаріят Об'єднаних Націй буцім-то приготовляє технічні можливості, щоб поруч із офіційними засіданнями Ради Безпеки поза її залею відбувати засідання конференції „на вершинах", як це пропонував був Хрущов і на що погодився англійський прем'єр Мекміллен. Як вони відбуватимуться і хто в них братиме участь — все це є покищо ще предметом газетних міркувань.

## У Ливані виберуть в наступному тижні нового президента

Бейрут. — Президент ливанського парляменту Адель Оссейран, який відкликав був засідання парляменту, передбаченого на 24 ц.м. задля вибору нового президента Ливанської Республіки, скликав 66-х членів парляменту на 31 липня ц. р. для цієї самої цілі. Це несподіване рішення Оссейрана, який одверто висловився був проти інтервенції ЗДА і який тому ніби був противником виборів президента в часі перебування в Ливані американських військ, викликало надію, що за кулісами або вже узгіднено особу компромісового кандидата на президента, або є підстави для такого узгіднення в найближчих днях. Політична ситуація і атмосфера значно відпружилась. „Американський амбасадор в Ливані Роберт МекКлінток заявив, що „небезпека третьої світової війни значно зменшилась". Командуючий американськими збройними силами на Середньому Сході, адмірал Дж. Л. Галловей, заявив, що — за його думкою — його війська зможуть відійти з Ливану, не бувши заанґажованими в ніяких бойових акціях. Свою мирову політичну місію продовжує спеціяльний висланник державного департаменту, Роберт Морфі. Він, правда, застерігся, що не є посередником у справах, які є виключною компетенцією самих ливанців, проте переводить однаково з членами проурядового табору, як і опозиції інформаційні розмови. Бойові дії збройної опозиції в Ливані обмежуються здебільша до стріляння з-за плота по ночах, без великої шкоди і користи будь-кому.

## Палатна комісія пропонує збільшити на 7% пенсії із соціяльного забезпечення

Вашингтон. — Палатна комісія шляхів і засобів затвердила на своїй сесії, відбутій у середу дня 24 липня ц. р., пропозицію збільшити на 7 процент пенсії, виплачувані із фонду Соціяльного Забезпечення. Водночас із цим мають бути збільшені податкові ставки, вплачувані на цей фонд і підприємцями і працюючими. Пропозиція ця буде включена до законопроєкту, що його тепер опрацьовують за вказівками комісії. Законопроєкт перейде на розгляд Палати Репрезентантів уже в п'ятницю цього тижня і є всі вигляди, що він буде прийнятий без більших змін, не зважаючи на спротив уряду президента Айзенгавера, який обстоює неможливість будь-якої лібералізації системи Соціяльного Забезпечення на протязі цього року. Так же само сподіваються, що згаданий законопроєкт перейде без більших труднощів і в Сенаті і що він — вкінці — буде підписаний теж і през. Айзенгавером. Згідно із прийнятою пропозицією комісії, 11,300,000 осіб, що їх охоплює обезпеченева програма Соціяльного Забезпечення, одержать вищі пенсійні платні, починаючи вже від 1 січня 1959 року. Висота їх збільшення буде виносити від 3 до 14 долярів. Під сучасну пору управнені до пенсії особи одержують пенсійні платні від 30 до 200 долярів місячно. Користають з пенсійних платень чоловіки у віці 65 років після того, як вони перестали працювати, вдови і жінки після закінчення 62 років життя і цілком нездібні до праці робітники, після закінчення 50-го року життя. Одержують пенсійну платню теж неповнолітні діти померлих робітників.

## Іван Попович, український профспілковий діяч, вертається до Франції

Ню Йорк. — Іван Попович, засновник та довголітній голова Об'єднання Українських Робітників у Франції та голова Конфедерації Українських „Вільних Професійних Спілок на чужині, мав виїхати в четвер, 24-го липня, французьким кораблем „Ліберте" назад до Парижа, де він постійно живе. П. Ів. Попович упродовж останніх 3-х місяців відвідав ЗДА і Канаду, інтересуючись та студіюючи американський і канадійський професійний рух, нав'язуючи особистий контакт з його лідерами та інформуючи їх про стан українського робітництва і українського профспілкового руху у вільному світі. П. Ів. Попович під час свого перебування в ЗДА і Канаді зокрема відвідав ряд українських інституцій та українських діячів, обговорюючи з ними можливості поширення організації українського профспілкового руху та включення в такий рух своїх країн і використання його для української визвольної справи. Деякі інтересні міркування та спостереження п. Ів. Поповича під час його відвідин в Новому Світі будуть надруковані у завтрішньому числі „Свободи".

## Йорданія оскаржує Ірак в убивстві сімох її громадян

Амман. — Йорданський уряд повідомив про смерть з рук іракських революціонерів під час минулотижневого перевороту в Багдаді двох видатних йорданських діячів-міністрів та про загин ще п'ятьох інших. Йорданський уряд закидає революційному урядові Іраку, що він винуватий в убивстві тих сімох йорданських діячів. Вніч на 14-го липня ц. р. згинули в Багдаді 80-річний Ібрагім Гашім, колишній прем'єр Йорданії, в останньому часі віце-прем'єр Арабської Унії Іраку і Йорданії, та 66-річний Сулейман Тукан, міністер оборони Арабської Унії. Обидва були льояльні династії Гашемітів. Тукан був одним із нечисленних палестинських втікачів, які ставились опозиційно до політики і пропаґанди єгипетського президента Нассера та одверто виступав проти використування маси бідних палестинських втікачів до політичної боротьби і для партизанських дій на терені Середнього Сходу. В Йорданії проголошено декрет про заведення кари смерти за замах на життя короля. До цього часу за такі провини грозила в'язнична кара до 15-ох років. Більшість іракських арабів, які перебувають в Йорданії, поставились льояльно супроти нового революційного уряду в Іраку.

## Ґомулка натавровує „американський імперіялізм"

Варшава. — Перший секретар польської комуністичної партії Владислав Ґомулка був головним офіційним промовцем на параді в Лодзі у честь 14-их роковин покликання до життя Польського Національного Комітету Визволення, зложеного з комуністів і їх поплентачів, який започаткував був нинішнє володіння комуністів у післявоєнній Польщі. Сателітна Польща проголосила день 22-го липня державним святом. Нарада в Лодзі мала головно військовий характер і Ґомулка достосував до нього свою промову. Він говорив про потребу збільшення польських збройних сил „головно в теперішній ситуації, коли американський імперіялізм робить спроби зліквідувати свободу народів і загрозити світовому мирові". Решту своєї промови Ґомулка присвятив прославлюванню „приязни і вічного союзу" комуністичної Польщі з Совєтським Союзом. „Совєтський Союз — кричав Ґомулка — є нашим могутнім і добрим приятелем та нашим щирим союзником". Він відгрожувався німцям, що — мовляв — поляки разом із своїм совєтським союзником боронитимуть Польщу проти всякої спроби збоку Німеччини атакувати теперішні польські західні кордони. Непристойні і за своїм змістом безглузді звороти Ґомулки під адресою ЗДА та облесливі компліменти під адресою СССР закордонні обсерватори в Польщі пояснюють бажанням Ґомулки протидіяти поголоскам, які в останньому часі говорили про щораз то гірші польсько-совєтські взаємини, про розчарування Ґомулки у совєтській економічній допомозі для Польщі та про його ніби бажання відірватись від залежности від Москви та дістати — більшу допомогу від Заходу. Ці вістки стали настільки небезпечні для Ґомулки, що він рішив — пояснюють варшавські кореспонденти — достосуватись тоном і змістом до большевицької пропаґанди в оцінюванні нинішної середньо - східньої ситуації.

## Махровіч знову кандидує

Дітройт. — В дні 5 серпня 1958 р. відбудуться в Дітройті правибори для кандидатів до Конґресу ЗДА, до Стейтової леґіслятури та на стейтові і повітові уряди. В 1-ій окрузі міста Дітройту кандидує на поновний вибір до Палати Репрезентантів теперішній конґресмен Талей М. Махровіч. Конґресмен Т. М. Махровіч виголосив в Палаті Репрезентантів в дні 27 березня 1956 р. промову в обороні українського населення під большевицькою окупацією, внесену до конґресового рекорду (1956 — A 2683). Т. М. Махровіч був теж членом Конґресової Комісії для розгляду комуністичної агресії і виказав в тій комісії дуже корисну діяльність для оборони поневолених Москвою націй.

## Туреччина запевняє про свою мирну політику

Анкара. — У зв'язку з минулотижневою деклярацією Совєтів, в якій говорилося про небезпечну ситуацію на Середньому Сході та погрожувалось війною, турецький прем'єр Аднан Мендерес передав совєтським шарже д'аффер большевицькому урядові меморіял, в якому стверджується полідовну мирну політику Туреччини. Проте Мендерес підкреслив, що Туреччина залишиться вірна своїм союзницьким зобов'язанням. Але союзи Туреччини оперті на базі оборони проти спільної небезпеки і не мають зачіпних цілей — писав турецький прем'єр — і тому Туреччина не зробить нічого, що збільшило б напруження на Середньому Сході та загрозило б світовому мирові. Турецький прем'єр запевнює, що військові приготування, що їх поведено в Туреччині, мають оборонний характер „на всякий випадок".

● **Революція в Іраку** спричинила великий клопіт його закордонним представництвам, як вони мають офіційно себе титулувати. Консулят Іраку в Ню Йорку раніше мав офіційну вивіску, кореспонденційний папір і печатку такого змісту: „Королівський Генеральний Консулят Іраку". Після того замінено цей напис на інший: „Генеральний Консулят Арабської Унії". Тепер перекреслено слова „Арабської Унії" і написано замість того „Іракської Республіки".

## В АМЕРИЦІ

● **20-річний вояк Ричард Клемент** приїхав з Вашинґтону, де служив в елітарній частині морської піхоти, до свого рідного містечка Тапер Лейк, Н. Й., на вінчання. Після парубоцького прийняття, він згинув в автомобільній катастрофі і його похоронили з тієї самої церкви, де через день мало відбутися його вінчання.

● **Губернатор стейту Ню Джерзі, Роберт Б. Майнер,** демократ, заявив у радіотелевізійній програмі, звертаючись до слухачів: „У великих кризах ви мусите підтримувати президента своєї країни". Він висловив переконання, що „такої самої думки є всі американські громадяни".

● **Метью Петерсон**, їдучи автом по нюйоркському „трувею", наскочив на серну. Зудар був такий прикрий, що його дружину і доньку забрали до шпиталю. На тому шляху, що веде через Кетскілські гори, виставлено численні таблиці з пересторогою: „Через шлях переходять серни".

● **В Арґентині** викликало сенсацію схоплення невідомими особами колишнього шефа поліції, авантуриста Ґвіллермо Келлі. Після повалення режиму Перона, Ґвіллермо Келлі арештували, але він утік до Чіле. Арештований у Чіле, утік і вернувся до Арґентини, де деякий час переховувався. Аж минулої суботи, незабаром після оприлюднення його заяви про зірвання з перoністами, був схоплений комуністами або перoністами.

● **У секретаріяті освіти в Вашинґтоні** обслідувано 130 наукових десертацій студентів каледжів і університетів, кандидатів на ступінь доктора математичних наук. У проголошеному на 73 сторінках звідомленні стверджується, що знання математики в учнів середніх шкіл не залежить від того, до якої школи вони ходили, а від того, якого мали вчителя. Деякі абсольвенти провінційних середніх шкіл вступили до високої школи з куди кращою підготовою в математиці, як учні репрезентаційних шкіл у великих містах.

● **В канадійській провінції** Британська Колюмбія, поліція дізналася, що реакційна секта духоборів, які називають себе „синами свободи", приготовляється до демонстрації проти княжни Марґарити, яка тепер об'їздить Канаду. Застосовано надзвичайні засоби охорони княжни проти можливого затакування її фанатиками.

## УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Асистентом провідника канадійського сенату**, яким є В. Аселтайн, зістав іменований молодий український адвокат із Саскатуну Роман І. Гнатишин. Роман є сином відомого у Саскачевані українського громадського діяча й передового члена консервативної партії, адвоката Івана Гнатишина.

● **Володимир Джус**, відомий український винахідник й індустріяліст і президент Українського Інституту Америки, вернувся дня 21 липня ц. р., разом із дружиною Іванною до Ню Йорку по 2-місячній подорожі по Европі. Володимир й Іванна Джуси відвідали під час своєї подорожі у ділових справах Лондон, Мюнхен та Париж і крім того побували в Люксембурґу, Швайцарії, Італії та на Французькій Рів'єрі.

● **У зв'язку з поворотом до Европи проф. д-ра Юрія Бойка** голови Незалежної Асоціяції Совєтознавців і члена Проводу Українських Націоналістів, відбудеться в суботу, дня 26 липня ц. р., о год. 7-ій веч., в Українській Оселі ім. О. Ольжича в Лігайтоні, Па., прощальний бенкет. Влаштовує бенкет Центральна Управа Організації Державного Визволення України.

● **Українську шкілку дерев** заснував у Палатайн, ЗДА, українець Іван Василатий, родом з Бендерщини (Басарабія). Разом з дружиною він вирощує з насіння різні роди шляхетних дерев і кущів.

## У СВІТІ

● **До Риму** прилетів у минулий понеділок перший літак із евакуйованими з Іраку американцями: 36 жінками і 54 дітьми. Американський уряд замовив чотири пасажирські літаки для евакуації американців, які хочуть виїхати з тої країни. Дехто з евакуйованих відмовляється говорити про відносини в Іраку, побоюючись за долю своїх кревних, які там залишились.

● **Під час революції в Іраку**, трагічної ночі з 13-го на 14-го липня, група військовиків заарештувала в елеґантному багдадському готелі трьох американців і одного німця. Коли заарештованих везли вантажним автом, юрба арабів обкидала їх камінням та кусками заліза і так важко поранила, що вони померли. Решта чужинців, що були в тому готелі, рятувались утечею або позачинялись у кімнатах і не впустили вояків. Тепер у Багдаді розмірний спокій, але ця нічна масакра, яка загалом коштувала життя 200 особам, спонукує чужинців втікати відтіль.

● **Член англійської опозиційної Партії праці**, парляментарний посол Джордж Бравн, нарушуючи партійну дисципліну, не голосував разом із своїми співпартійцями за резолюцію, що осуджувала уряд за інтервенцію в Йорданії, і зголосив резиґнацію з свого становища військового референта в президії партії. Його зречення не прийнято. Велика частина поміркованих соціялістів із Партії праці все таки розуміють, що Англія не могла бути байдужою супроти подій на Середньому Сході. Джордж Бравн недавно конферував у Багдаді з іракським прем'єром Нурі ас-Саїдом, що його вбито у революції.

**СВОБОДА — SVOBODA**
Український щоденник — Ukrainian Daily

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

# СЕНСАЦІЯ НА ВЕРШИНАХ

Американські вояки в Ливані і англійські парашутисти в Йорданії, недавня висадка яких мала свій відгомін у сенсаційних заголовках в пресі та надзвичайних бюлетенях радієвих і телевізійних повідомлень, ще не вспіли, мабуть, і добре розглянутись в нових околицях, як сенсаційні повідомлення про них зійшли цілком на другий плян, а світ має нову сенсацію: конференцію на вершинах. Історія коротка. У зв'язку з кризою на Середньому Сході, Хрущов 19-го липня у формальній ноті до урядів західніх великодержав заспівав знову свою улюблену „частушку" про „конференцію на вершинах", пропонуючи відбути її негайно в Женеві або Ню Йорку. 22-го липня президент Айзенгавер, англійський прем'єр Мекміллен і французький прем'єр де Голь відповіли на ноту Хрущова. Президент Айзенгавер не сказавши виразно, але і не залишивши багато сумніву про те, що він думає про таку конференцію і про Хрущова, відповів, що коли Хрущов вже так дуже хоче зустрічатись „на вершинах", то така зустріч могла б цілком добре відбутись в рямках Ради Безпеки Об'єднаних Націй. Публіка і коментатори ще не мали навіть часу застановитись основніше над американською відповіддю, як заскочила їх нова сенсація: Хрущов погодився на таку конференцію.

Ідея „конференцій на вершинах", за яку при кожній нагоді чіпляється Москва, добачуючи в ній великі користі для своєї пропаганди, не нова. Батьком її вважається Винстон Черчилл ,який, ще бувши прем'єром, 11 травня 1953 року запропонував перевести нараду голів урядів чотирьох держав, і охрестив її назвою „конференції на вершинах". Цю ідею підхопили відразу большевики. Участь большевицьких головачів у нараді за одним столом із найвизначнішими державними мужами Заходу, включно з Президентом ЗДА, це для кремлівських диктаторів не тільки підвищення їх в очах поневолених ними народів, але й омріяна нагода для пропагандивного використання. Одно й друге виявилось на конференції „на вершинах", яка відбулася в днях 18-23 липня 1955 року в Женеві. З'єдинені Держави погодились були на цю конференцію під натиском тодішнього англійського уряду Антоні Ідена, який в свою чергу стояв під сильним тиском соціялістичної опозиції, що за базу своєї зовнішньої політики вважає „говорення" і „зговорення" з большевиками. У висліді Женевської конференції на „вершинах" не розв'язано ні одної поважної міжнародної проблеми, зате створено фальшиву опінію про нібито міжнародне відпруження завдяки „женевському духові". Зло тієї конференції було ще й в тому, що вона дала нагоду Іденові запросити до Лондону — поза плечима американського союзника — Булганіна та Хрущова і тим викликати дисонанс між Англією і ЗДА, який дійшов до шпилю восени 1956 року.

І тому, навчені сумним досвідом тієї останньої конференції „на вершинах" та подібних попередніх конференцій з воєнного часу (Тегеран, Ялта і Потсдам), американські керівники ставились до тієї концепції дуже неохоче. Вони признали її в принципі, але під умовою, що така конференція буде заздалегідь дуже добре, солідно й докладно підготовлена по суті і дасть оправдану підставу для віри, що закінчиться прийняттям конструктивних компромісових розв'язок у конкретних міжнародних справах. Після довгих спорів з большевиками, які потребували не конструктивної наради, а пропагандивної трибуни і тому обстоювали скликання конференції „негайно", щоб створити ще один блеф, — почалися в Москві підготовчі розмови між совєтським міністром Андреєм Громиком та амбасадорами ЗДА, Англії і Франції, викликуваними до Громика поодинці, щоб справу якнайдовше протягати. 15-го червня ц. р. ці розмови большевики остаточно зірвали. Тепер же, ні сіло, ні впало, Хрущов знову воскресив ту концепцію, обмеживши її до проблеми Середнього Сходу. Тенденція совєтської пропозиції ясна: дістати історичний доказ, що СССР є співвирішним чинником у середньо-східніх справах, добитися зустрічі голів великодержав без ніякої попередньої підготови щодо суті проблем, і мати нову пропагандивну трибуну.

Тому в З'єдинених Державах пропозиція Хрущова не викликала ніякого захоплення, тим паче, що Хрущов супроводив ту свою пропозицію нахабними обвинуваченнями ЗДА й Англії в „агресії" на Середньому Сході і цинічними заявами про власну, большевицьку, миролюбність. Але з захопленням підхопила пропозицію Хрущова Партія праці в Англії, а під її натиском прихилився до неї і уряд Мекміллена.

У цій хвилині справа тієї нової конференції на вершинах, цим разом в рямках Ради Безпеки, ще остаточно не вирішена. Що з нею не сталося б, одне є певне: світ має нову сенсацію на вершинах і нічого іншого, крім сенсації, така конференція не може дати.

# НАВЧАННЯ ЧУЖИХ МОВ

Ще в перших днях лютого ц. р. Маріон С. Фолсом, тодішній секретар здоров'я, виховання та суспільної опіки, опублікував звідомлення про незадовільний стан в ділянці навчання чужих мов у ЗДА. У своєму звідомленні Фолсом ствердив, що в цій ділянці З'єдинені Держави Америки залишаються поза іншими державами світу, бо всього тільки яких 15 процентів учнів американських середніх і високих шкіл навчається однієї з чужоземних мов, при чому найбільше уваги присвячують в цих школах еспанській та французькій мовам і майже зовсім не вивчають таких мов, як китайська, арабська, гіндуська чи індонезійська. У своєму звідомленні Фолсом визначив проблему вивчання чужих мов як одну з найактуальніших потреб ЗДА, ствердивши водночас, що ця проблема є найслабшою сторінкою в американській шкільній системі, і що міжнародні інтереси ЗДА вимагають якнайскорішого виходу із цієї відсталости.

Проблемі навчання чужоземних мов присвятило останніми днями багато уваги також Бюро Виховання при уряді ЗДА. В опублікованому 21-го липня ц. р. рапорті це бюро висловило низку пропозицій і суґестій у справі здійснення найконечніших реформ в ділянці шкільного виховання. Згідно з висловленими в рапорті пропозиціями, навчання однієї з модерних чужоземних мов повинно бути обов'язковою частиною виховання кожної дитини у шкільному віці, на протязі десятьох років, починаючи від третьої кляси (ступеня) початкової школи аж по шосту клясу середньої школи. Здібніші учні повинні починати вивчення другої із модерних мов або латинської мови в сьомій клясі (ступені) середньої школи. В дальшому у рапорті стверджується конечність основної ревізії всієї системи навчання чужоземних мов у ЗДА і переведення в ній таких поліпшень, що відповідали б сучасним потребам американської нації. Основно мусять бути перероблені шкільні підручники, при чому учні повинні опановувати чужоземну мову передусім у говоренні, ще перед тим, як опанують її добре в читанні і в писанні.

Звідомлення урядового Бюра виховання базується на вислідах конференції педагогів, що відбулася за ініціятивою цього ж бюра наприкінці минулого року. Скликано цю конференцію для обговорення можливостей реформ в ділянці навчання чужоземних мов, передусім у середніх школах. Але обміркувавши всесторонньо справу, конференція вирішила виступити із пропозицією, щоб навчання чужих мов починалося вже у початковій школі і щоб його не обмежувалось тільки середньою школою. Конечність починати навчання чужоземної мови в народній школі мотивовано м. ін. тим, що і в Західній Европі і в Совєтському Союзі, де навчання чужих мов поставлено дуже широко, починається воно вже в початковій школі.

В американських школах, в середніх, а то й високих (каледжах й університетах) навчання чужих мов поставлене дуже незадовільно. Згідно із звідомленням Бюра Виховання, що його приготовила й видала п-ні Мардж. С. Джанстон, спеціялістка в навчанні чужоземних мов у згаданім бюрі і на підставі даних, зібраних Асоціяцією Модерних Мов, в 1955 році вчилося чужоземних мов — еспанської, французької, німецької, латинської та італійської — понад 271,000 учнів в 1,977 публічних школах у 357 містах і містечках ЗДА. В цих школах наука йшла реґулярно, починаючи від народної школи аж по шосту клясу середньої школи. У деяких із тих шкіл навчання чужоземної мови починали вже в дитячих садках. З того часу кількість шкіл, в яких навчають чужоземних мов, значно збільшилася, але про це немає ще готових статистичних даних. Великою хибою американських шкіл є те, що навчання чужоземних мов обмежують в них здебільша західньо-европейськими, лишаючи без уваги такі важливі мови, як російська, арабська, китайська та інші. Наслідком цього — в час, як американські інтереси поширилися на весь світ — є те, що між американськими дипломатами обмаль таких, які знають мову країни, де їм доручено репрезентувати інтереси Америки. Так, наприклад, з-поміж американських амбасадорів і послів у країнах Середнього Сходу тільки три знають арабську мову.

Беручи до уваги важливість цієї справи, Бюро Виховання закінчує свій рапорт низкою побажань і рекомендацій, що їх треба вже в найближчому часі здійснити, між іншим — започаткування літніх вишкільних курсів для професорів чужоземних мов і спроваджування вчителів цих мов із закордону, ухвалення окремого закону про федеральну й стейтову допомогу для курсів і шкіл, що займаються навчанням чужих мов, та ін.

Порушена у звідомленні урядового Бюра Виховання справа дуже актуальна і для американців українського походження, і для нових українських імігрантів. Важливість навчання чужоземних мов для американських державних інтересів повинна усіх їх спонукати дати своїм дітям, що володіють уже добре англійською мовою, не лише досконале знання матірньої, української мови, але й знання однієї з таких найважливіших світових , як еспанська, китайська, російська чи арабська. Засвоєння однієї з цих мов матиме величезне значення не тільки для даної особи, але воно допоможе також З'єдиненим Державам Америки в їх обороні вільного світу і в їх боротьбі за визволення поневолених московським імперіялізмом народів.

**Коли Ви вважаєте себе політичним еміґрантом — амбасадором України, то знаєте про великий вклад Українського Народного Союзу в змаганнях за права України та українців, Ви напевно свідомі обов'язку бути членом цієї організації.**

Т. Глинський

# ПРОБЛЕМА СТАРИХ

Відень. — Що старість не радість — це річ вже давно відома. Так званий „третій вік" людини — це один з найсумніших етапів у житті кожного мешканця нашої плянети, а трагічний тим, що в часі, коли його фізичні й умові сили заникають, його життьові обставини звичайно такого роду, що ціле його дальше існування — це ряд більш або менш дошкульних фізичних і психічних терпінь.

В давніших часах не відігравала ця проблема великої ролі хоч би тому ,що стільки людей у віці 60-80 років не доводилося зустрічати. Тепер, одначе, коли пересічний вік людей в Европі доходить до 70 (а біологи мають вигляди підвищити його до 140), це явище викликає не абияке занепокоєння в колах, що опікуються цією категорією людей. Доказом великого заінтересування цією проблемою в Австрії є анкета Союзу Австрійських Міст, переведена у цій справі в червні місяці у Відні.

Причину колосального зросту числа старих людей в Европі належить шукати передусім у великих поступах лікарської науки та соціяльного законодавства, зокрема законів про охорону праці. Поза тим модерна цивілізація потягнула за собою нечуваний зріст населення, а тим самим і зріст відсотка старих людей.

Яких розмірів прибрала ця „стареча армія" вказує хоч би те, що за відповідними обчисленнями має бути у світі щонайменше 200 мільйонів людей понад 60 років, а тих, що переступили 65-ий рік — аж 11 мільйонів в самих тільки ЗДА і 700,000 в малій Австрії.

Як згадано, давніше ця проблема в такому маштабі взагалі не існувала і ніякої соціяльної опіки не було. Старі люди животіли в своїх родинах або були здані на ласку приватної добродійности. А тим, як вони свої літа коротали, ніхто з урядових чинників не журився.

Із зростом упромисловлення і піднесенням пересічного віку людини ця система піклування виявилась недоцільною. Приватна опіка не всилі була заспокоїти зростаючих потреб, і тому громади мусіли перейняти цей тягар на себе. Доказом того, який важкий це обов'язок, може бути така багата країна, як Америка, де тільки 10% населення осягла 65-го року в фінансовій спроможності самим собі помагати, тоді як 3,500,000 доходять до цього віку без ніяких засобів до життя.

Шукаючи розв'язки цієї проблеми, міродайні чинники почали, побіч уділювання соціяльної допомоги, будувати старечі доми. Одначе, це було тільки частинною розв'язкою справи, бо виявилось, що, крім забезпечення домівкою і прожитком, треба тим людям, які здебільша терплять від різних недуг, забезпечити і лікарську опіку. Тож почали старечі доми лучити зі шпиталями для старих. Проте, з бігом літ лікарі-ґеріятри прийшли до переконання, що, будучи вилученими з процесу праці, старші люди, які ще могли б числити на 10-20 років життя, почувають себе нещасливими без ніякого зайняття. Бо праця надає зміст нашому життю, а свідомість, що ми ще комусь потрібні, що можемо ще щось заробити, додає кожному охоти до життя. Тому навіть люди ,які відходять на старечий відпочинок з достатнім фінансовим забезпеченням, з-правила шукають якогось зайняття.

Маючи це все на увазі, почали організувати в домах для старих варстати праці, в яких навіть і 90-літні старики з захопленням працюють.

А найновіша акція в напрямі поліпшення сірого життя старих людей — це уможливлення їм користати з деяких розривок, як кіно, телевізія, прогулянки і т. п.

Як бачимо, проблема старих дуже складна і вимагає не тільки співпраці усіх заінтересованих в ній громадських і лікарських чинників, але також і величезних фондів. Тому, залежно від фінансової спроможности даної країни чи громади, положення старих людей буває краще або гірше.

І так, як тепер справи стоять, доми для старих, хоч число їх далеко невистачальне, є одинокою можливою розв'язкою старечої проблеми на широку скалю. Ці традиційні доми-касарні з великим числом мешканців (напр., у Відні аж 4,500 в одному комплексі домів), доцільність яких в найновіших часах оспорюється навіть урядовими кругами і які не тішаться симпатіями самих стариків, мусітимуть і далі сповняти свою функцію до часу, поки урядові чинники не знайдуть засобів на будову старечих осель з малими і до потреб старих достосованими мешканнями. Такі оселі існують вже в Америці та Швеції. Також Відень, який на саму лише „фюрзорґе" видає 1 мільярд річно, зробив з ними початок в останніх часах. Але це тільки малий початок.

З цими фактами треба також і нашим залишенцям числитися, коли ліквідація таборів увійде в свою кінцеву стадію.

Якщо доля усіх старих назагал жалюгідна, то яка ж гірка вона для скитальців, що їх воєнна хуртовина загнала на чужину! Те велике осамітнення, яке вони відчувають серед оточення чужого їм мовою, звичаями, світоглядом, і брак контакту зі своїми рідними чи знайомими, з якими вони могли б бодай поділитися своїми споминами — це джерело їхнього великого психічного терпіння. Тому, відчуваючи це їх прикре положення, благородні одиниці в західньому світі почали вже давно облегшувати незавидну долю цих старих людей, а зокрема, тих, які живуть одинцем, через організацію над ними так званих „патронатів". Ці патрони переписуються звичайно зі своїми „старими дітьми", забезпечують їх духовою поживою, посилають їм час від часу пачки з харчами і одіжжю, даючи їм тим самим почуття, що вони не самі, що є ще люди, які ними піклуються. І коли так шляхетно поступають зовсім чужі одиниці супроти зовсім припадкових старців, то було б, на мою думку, жалюгідне, якщоб і наші заможні одиниці не включились в цю благородну акцію, патронуючи своїх старих земляків, що перебувають по бараках, санаторіях та приватних нужденних домівках в різних краях Европи.

Не забуваймо, що й нас може зустріти колись така сама доля, що нагромаджених маєтків на другий світ не заберемо. А свідомість, що ми сповнили християнський обов'язок супроти наших безпомічних і безрадних старих, дасть нам напевно те внутрішне вдоволення, якого ми даремно в інших напрямах шукаємо.

Лев Ясінчук

# ВАРТІСНА КНИГА

### З приводу книги Степана Шаха „Львів — місто моєї молодости"

(1)

Йдучи за прикладом тих, що вміщували в мюнхенському тижневику „Християнський Голос" в рубриці „Обличчям до Батьківщини" матеріяли про різні околиці української землі, колишній професор львівської української гімназії в Перемишлі, вмістив там і свою працю — читача й „колишнього львов'янина" під заголовком „Львів — місто моєї молодости" (стор. 4) Під таким заголовком вийшла ще 1955 р. в Мюнхені книга, перша й друга частина (том I) на 257 сторінок і 1956 р. під тим самим наголовком третя частина (II т.) на 362 сторінки.

На початку першого тому, присвяченого тіням забутих „львов'ян", вміщена на цілу сторінка ілюстрація Степана Луцика „Зустріч у Львові", розуміється, на розі Руської вулиці, біля Успенської церкви, а другий том (3-тя ч.) починається репродукцією знімки Народого Дому у Львові.

Ім'я С. Шаха в українській науковій і публіцистичній літературі не нове. Він же автор „Ювилейної історії Просвіти" (265 стор.), що вийшла друком 1928 р., не кажучи вже про безліч статтей і наукових розвідок, розкинутих по різних журналах і часописах (зраджу таємницю — часто під псевдонімом „Перський"). Маючи на увазі цінність споминів С. Шаха, не можна в логічний спосіб пояснити собі того загадкового явища, що досі не було про цей твір основнішого прилюдного огляду, на який він вповні заслуговує. Очевидно, такого огляду не зроблю й я, бо я не є „професійний" критик. Я тільки хотів би звернути об'єктивно увагу на цінність змісту спомину Ст. Шаха.

За словами автора, списуванням споминів він ставив собі ціллю „відтворити суспільну атмосферу незвичайно цікавої історичної епохи в житті міста Львова за останніх 50 перед і міжвоєнних літ". Очевидно, у споминах не можна залишити порожнього місця, щоб не сказати нічого про себе. Тому С. Шах розповідає цікаво, подекуди й дотепно про знайомство з Львовом в своїх літах малоімістечкового підростка, свої молодечі зацікавлення й пригоди на канві відносин даного часу, серед молодої й буйної плеяди ровесників-учнів, здебільша філії української гімназії. Як у тих молодечих малюнках львівського життя, так і в пізніших, що зображують тодішніх старших замітних громадян Львова, він робить навіть доволі часто глибокі відхилення від стислої теми, а коли це сам завважує, перепрошує за них у читачів. Він кличе навіть на заступництво німця (хай німець скаже...) Фридриха Ферстера, який написав колись, що такі спомини не є докучливістю, якщо вони насвітлюють „розвій подій о історичнім значінню з перспективи своїх особистих і інтимних обсервацій" (стор. 233). На мій погляд, для тих, що знали Львів і його громадян особисто, хоч би й не так всебічно, як С. Шах, зайве виправдування за докладність чи абстрактність споминів, бо від цього читач радо приверне до своєї свідомости давноминуле й неначе сам відмолодіє, немовби він ще жив у тому часі. Для тих же, що не знають Львова і його значення для української нації, читання буде приємною літературою й заразом наукою.

І скільки то людських сильветок зображує С. Шах у своїх споминах! Поданий при кінці 1-го тому реєстр згадує 632 львов'ян, з яких автор знав особисто 564, а реєстр 2-го тому називає поіменно 955 осіб, в тому 409 осіб, причетних до першої й найстаршої на українському просторі взагалі — Академічної гімназії (української), а то бувших інспекторів, директорів, професорів, учнів і навіть терціянів (прибиральників). Особливо багато місця пристячує автор у 3-ій частині (стор. 235-245) учням Академічної гімназії, що згодом визначилися в різний спосіб серед української громадськости, що воювали за Україну й за неї клали свої молодечі голови. Очевидно, що не місце в цьому огляді повторювати за С. Шахом ці дорогі прізвища. Але, мабуть, погодимося з ним усі в тому, щоб уважати за найвизначніших вихованків Академічної гімназії чотирьох (з них трьох уже покійних): д-ра Степана Федака, „благородного жертводавця" (я сказав би „мецената"), директора гімназії Іллю Кукурудза (довголітнього й вельми заслуженого голову Товариства „Рідна Школа" — Л. Я.), Євгена Коновальця та Архипастиря скитальців, Ексц. Кир Івана Бучка (стор. 245).

Відносно поіменної згадки про окремих львов'ян каже автор, що він старався „подати вірний образ їх характеристики в живий і барвистий спосіб" (стор. 235), маючи перед собою приклад Тацита — „сіне іра ет студіо" (стор. 288). Щодо характеристики деяких знаних мені особисто львов'ян я вагався вповні підтвердити послідовність у переведенні повищого Тацитового правила. Таки деколи закрадається суб'єктивізм ... у Шаха, а ... може й у мене. Так, напр., характеризуючи влучно й блискучо вчителів гімназій, автор оцінює їх головно за їхню наукову працю, яка дійсно часто мала непромінальний вплив на стан нації ,що відроджувалася, або з їхніх взаємовідносин, або з їхньої настанови до громадянства загалом. Та хоч якими вартісними не були б ці прояви, вони — на мою скромну думку— ще не є суттєвими прикметами вчителя-виховника. Такими суттєвими прикметами були радше — підхід учителя до учнів, його нефальшива ласкавість, незапе-

(Продовження на стор. 4-тій)

**ВИШНІ**

Між листям достигають вишні,
Нагадуючи очі чорні,
Нагадуючи дні колишні,
На жаль, на щастя, неповторні.

На світі, правда, так багато
Очей тих чорних і вишень.
А щастя, неповторне свято,
Один буває раз лишень —

Коли зникає враз різниця
Між сном і дійсністю. В пролом
Вмить щастя бистре, як синиця,
Об серце черкнуло крилом!

Все ж спогади цвітуть колишні
Услід за мною, де не йду ...
І достигають чорні вишні,
Як мрії — в серці і в саду ...

ГАННА ЧЕРІНЬ

Мілена Рудницька

# БОРОТЬБА ЗА ПРАВДУ ПРО ВЕЛИКИЙ ГОЛОД

(8)

Чемберлен стверджує з усією рішучістю історичну відповідальність совєтського уряду за Великий Голод. „Голод був інструментом національної політики большевиків, — пише Чемберлен, — вжитим свідомо як останній засіб зломити опір українського селянства проти системи". Чемберленові належить авторство вислову „зорганізований голод", що прийнявся в українському громадянстві, і другого не менш влучного вислову „політичний голод". Подорож по Україні в жовтні 1933 року він називає „найсумнішою і найінтереснішою з усіх своїх подорожей". „Невимовна трагедія і маєстат старовинного епосу були в цьому вимиранні мільйонів людей". „Останній акт трагедії індивідуального селянського господарства сповнений був жаху, що його збільшував факт, що жертви гинули так пасивно, так зрезиґновано, не викликаючи жадного співчуття в зовнішньому світі". Чемберлен провадив під час подорожі щоденник, і уривки з цього щоденника надруковані у згаданій книжці. Там знаходимо таку картину. На шляху до Черкас придорожня ікона. З неї большевики здерли обличчя Христа, — залишився тільки тернистий вінець. Відповідний символ того, що витерпів український народ, — каже Чемберлен.

Відомості про Голод приносили й інші американські газети — „Ню Йорк Геральд Трібюн", „Ню Йорк Американ", „Шикаґо Трібюн", „Шикаґо Амерікен". Дописи приходили часто не безпосередньо з Совєтського Союзу, а з сусідніх держав, напр., з Варшави або з Стамбулу. Східньоевропейський кореспондент „Шикаґо Трібюн", Доналд Дей, надіслав у червні 1933 р. статтю з Варшави, в якій змальовував картину вимираючої від голоду України. Доналд Дей не був в СССР, але зібрав інформації від подорожніх і дипломатичних представників. „Шикаґо Амерікен" вміщував на першій сторінці дописи й фота, що зображують спустошені села і тіла мерців, під алярмуючими заголовками „Села на Україні обезлюднені голодом", „Голод, розпач і смерть на Україні" і т. ін. Ролф Бернес, московський кореспондент нюйоркської „Гералд Трібюн", перепачкував нецензуровану каблеграму, яка починалася словами: „Голод і терор топчуть Україну".

На жаль, Бернес і Чемберлен були білими круками між московськими кореспондентами американських часописів. Їх повідомлення про грізну ситуацію на Україні тонули в повені совєтофільських дописів.

Американська преса була заступлена тоді в Москві дуже добре, бо двома десятками газетярів. Своїх постійних дописувачів мали не тільки три головні американські пресові агенції: Юнайтед Прес, Асошіейтед Прес та Інтернешенел Ньюз Сервіс, але й всілякі щоденники та журнали.

Мало сказати, що майже всі тодішні американські кореспонденти в Москві були симпатиками Совєтського Союзу: вони були здебільшого його безкритичними й відданими прислужниками. На большевизм дивилися як на захоплюючий, геніяльний експеримент, як на здійснення найсміливіших мрій людства. Були між ними й гарячі російські патріоти, бо багато з них були уродженцями Росії або „Півдня Росії", натуралізованими в ЗДА.

Хто не знає тодішніх настроїв частини американського громадянства, зокрема, американської т. зв. ліберальної інтелектуальної еліти, для того незрозумілим може бути факт, що власне таким людям довіряли завдання інформувати об'єктивно американську публічну опінію про події в СССР. Але не треба забувати, що були це часи взаємного залицяння Америки і СССР, після якого між обидвома державами нав'язано дипломатичні взаємовідносини. Лише на тлі цих ненормальних обставин можливий був, наприклад, такий курйоз, що представником агенції Юнайтед Прес у Москві в добі Великого Голоду був журналіст, який перед тим чотири роки працював як заступник директора совєтської пресової агенції ТАСС.

Ось прізвища кількох найвпливовіших американських кореспондентів у Москві в добі Великого Голоду, які затаювали правду і вибілювали політику совєтського уряду: Юджін Лайонс, Вільям Резвік, Моріс Гіндус, Луїс Фішер, Волтер Дюранті. Щойно кілька років пізніше, коли минув дурман комунофільства, цим людям розв'язалися язики, і вони, у мемуарах з часів своєї діяльности в СССР, почали сипати ревеляціями про себе й про своїх колеґ. Хоч головною метою цих мемуарів є самовиправдування і самовихвалляння, проте ненароком вони відкрили нам картину морального занепаду гурту людей, які задля наживи обманювали американський народ, які гнули спину перед Кремлем і бенкетували в часах, коли з волі Кремлю мільйони гинули з голоду. В пам'ять українського громадянства врізався французький політик Едвард Ерріо, який фальшиво свідчив на користь большевиків, нібито жадного голоду на Україні нема. Куди більшу відповідальність за жертви голодової катастрофи взяли на свою совість згадані журналісти, що, як самі згодом признались, добре знали правду, але її промовчували чи перекручували.

З згаданих вище прізвищ на окреме відзначення заслуговує Волтер Дюранті, довголітній московський кореспондент „Ню Йорк Таймсу". Власне з уваги на високе реноме цієї газети в міжнародному світі, до голосу її московського дописувача прислухалися всі люди доброї волі, заінтересовані голодовим лихоліттям України. Ми переглянули уважно телеграми й статті, що їх Волтер Дюранті надсилав до свого часопису день-у-день від літа 1932 до літа 1934 року. Не маємо змоги переповісти тут їх зміст, — зробимо це на іншому місці. Тяжко знайти відповідні слова для характеристики нікчемної ролі, яку Волтер Дюранті відіграв у цій справі. Недарма Сталін висловив цьому журналістові подяку, даючи йому інтерв'ю під кінець 1933 року: „Ви зробили добру роботу вашими повідомленнями про Совєтський Союз. Ви поставили на нашого коня, коли інші думали, що він не має ніяких шансів виграти, і я певний, що ви цим не програли". Він привіз Літвінова до Вашингтону на переговори в справі встановлення дипломатичних стосунків між ЗДА і СССР. На бенкеті з приводу цієї події в готелі „Вальдорф Асторія", коли відчитували прізвища росіян і американців, найбільше заслужених для справи нав'язання дружніх взаємин між обидвома державами, і коли в довгій черзі імен прозвучало прізвище Дюранті, він дістав найбільше оплесків. . .

В руках таких людей лежала інформація світу про Великий Голод.

Д-р Яр. Рудницький

# ПАМ'ЯТІ ПРОФ. В. К. МАТЬЮСА

Англія і британські острови ніколи не були „переповнені" українськими вченими, чи прихильниками України серед інтелектуальної еліти. На пальцях однієї руки можна б почислити представників української науки в Великій Британії після другої світової війни і, здається, на пальцях тієї ж самої руки можна б порахувати тих кілька прихильників України серед університетських кол Англії (не говорячи про Шотляндію, Валію, Ірляндію, де взагалі українською справою в університетах під сучасну пору ніхто не займається!).

До таких рідких прихильників української справи серед англійських університетських інтелектуалів належав професор В. К. Матьюс, що недавно відійшов із цього світу в силі віку. Покійний займав катедру славістики в Лондонській Школі Слов'янських і Східньо-Европейських Студій та був директором її Відділу Мови й Літератури й редактором відомого Рев'ю.

Проф. Матьюс помер нагло, в розгарі праці, перевантажений обов'язками науково-педогогічного, дослідчого й видавничого характеру. В листі напр. з 9-го грудня 1957 р. до автора цих рядків він писав:

„Перше півріччя біжучої сесії майже закінчене. Вона була більш вичерплива, як звичайно, через збільшену кількість студентів. Їхнє число росте й наступний рік ми — екзамінатори — матимемо ще більше праці, як тепер. Один із найбільших тягарів — складання іспитових задач... Це все віддалює мене від приємности науково-дослідчої праці, хоч, все таки, я був у змозі вдержати безперервний струм статтей і рецензій..."

Не вважаючи на переотяженість обов'язками, проф. Матьюс знаходив час для України й української справи.

Йому завдячуємо передусім введення української мови й літератури в відділі Школи, що її він очолював. Д-р Віктор Свобода, молодий і надійний український філолог, вийшов із його школи й почав орати українознавчу ниву в Англії в 1956 р. Завдяки прихильності Матьюса й рухливості Свободи збільшено україніку в бібліотеці Школи й вона сьогодні чи не на першому місці в Англії. Введено курси української мови й літератури в куррікулюм Школи й — коли б була відповідна кількість студентів — ці курси могли б розвинутися відповідно й виховати неодного доброго україніста в центрі Комонвелту...

Проф. Матьюс цікавився українською наукою. В редагованому ним Рев'ю знаходимо багато оглядів - рецензій нових українських праць (більшість із-під його пера), статті українських вчених на українознавчі теми; сам Матьюс дав прекрасну студію про Шевченка як „людину й символ" і декілька статтей про українську мову. Останньо він працював над українською граматикою.

Проф. Матьюс стояв близько до української колонії в Лондоні й дуже часто брав участь в українських імпрезах чи святкуваннях. Він виявляв щиру симпатію до українських національних змагань і завжди обстоював право України на самостійне життя, право української культури на самостійний розвиток.

Особисто я перший раз познайомився з проф. Матьюсом у 1955 році, відвідуючи Лондонський університет. Як людина, він зробив на мене якнайкраще враження: щирий, вишукано - чемний, услужливий, а при цьому скромний і безперетенсійний. Між багатьма справами, що ми їх тоді обговорили, одна спеціяльно мені врізалася в тямку. Розглянувши можливості студій українознавства в різних країнах поза Україною, проф. Матьюс якось з особливим наголосом підкреслив: „Манітобський університет — природний центр українознавчих студій не тільки в Канаді, але — мені здається — в цілому світі поза УССР".

Востаннє ми бачилися мин. року в Осло (Норвегія) на світовому конгресі мовознавців, куди він приїхав разом з дружиною. Між різними справами, що їх тоді ми обговорювали, окремо присвячено було увагу десятиріччю „Славістики" (УВАН, Канада), що йшло назустріч у 1958 р. Я (котрийсь там раз із черги) дякував Матьюсові за його співпрацю в цій серії (як відомо, він написав вступ до 25-го числа „Славістики" — студії Свободи про українську частину оксфордського „Гептаглота") і просив його, коли можна, подати загальну рецензію на цілість — 30 чисел, за рр. 1948—1958. Він заявив, що не має всіх чисел і прохав вислати з Вінніпегу решту видань. Повернувшися з Европи, я в одній із перших писилок переслав йому останні видання УВАН із Канади, в тому бракуючі числа „Славістики". Незабаром я дістав листа, в якому він писав:

„Я одержав великий пакет із Вашими виданнями, за що складаю Вам щиру подяку. Деякі з них я передав до бібліотеки нашої Школи, інші д-рові Свободі. Я приємно вражений, що Ваша серія досягнула 30-го числа: це добрий розвиток справи за десять років. Ви напевно пригадуєте, що деякі числа я вже рецензував в „Рев'ю", що більше, а написав рецензію на Вашу граматику в „Архівум Лінгвістікум" у Глесго. Звичайно, ми не рецензуємо серій публікацій у цілому, зокрема, коли вони продуктивні, але подаємо огляд початкових появ і дальших, коли для них є в нас спеціяльний інтерес..."

Знаючи проф. Матьюса, як ученого високих кваліфікацій і широкого діяпазону, і як людину шляхетного характеру в силі віку, можна було сподіватися багато від нього для науки й для української справи. Єдине, чого не можна було сподіватися, це те, що він може нас так ненадійно кинути...

Хай добра пам'ять по ньому живе в наших умах і серцях!

● У Шельбурні, в Новій Скотії (Канада), великий лосось потягнув за вудку 41-річного Ерла Вуша так сильно, що вихопив його з човна. Пристрасть рибалки, що не хотів випустити зловленої риби, стала причиною його смерти.

# З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

## Клівленд, Огайо

### В 25 - ліття Голодової Облоги України

Клівленд гідно приготувався, щоб вшанувати пам'ять тих, що так жорстоко згинули в боротьбі Україна - Москва. Вже тиждень перед маніфестацією 4,000 летючок розповсюднено в середмісті між прохожими, які то гратулювали, чи засягали інформацій, то в люті кидали їх на землю, топтали та висказували своє невдоволення. В сам день Національно-Протестаційної Маніфестації в 25-ліття Голодової Облоги України більше як 1,500 осіб з'явилося на площу Української Католицької Церкви св. Петра і Павла 22-го червня о 3-тій год. по полудні, щоб запротестувати проти окупації України північним наїздником та вшанувати пам'ять замучених голодом.

В той день відправлено Панахиди в українських церквах. На маніфестацію, з прапорами та відповідними транспарентами в англійській мові як: „Не переговорюйте з різником України", чи „Московські большевики не додержали ані одного договору" і т. п., прибули не тільки організації міста Клівленду, але також організації та громадянство Янґставн, Акрон, Лорейн, Канто та інші. На маніфестацію прибув також перебуваючий в тому часі в Клівленді голова ЦК АБН п. Ярослав Стецько.

Свято почалося піднесенням прапорів, а оркестра СУМА з Клівленду відіграла національні гимни. Голова місцевого Відд. ООЧСУ п. Блашків привітав присутніх та попросив п. Стецька, представника ГУ ООЧСУ п. Боровика як також представників міст та товариств до президії маніфестації. Першим промовляв п. Стецько. В коротких словах він з'ясував безперервну бротьбу українського народу, незважаючи на намагання ворога жорстокими способами цей спротив зліквідувати. Він закликав до праці тут на еміграції в доказ солідарности з боротьбою українського народу.

Головними промовцями маніфестації були: українською мовою п. Боровик, а англійською п. Шіпка. Обидва промовці вказували на те, з якою ціллю Москва зорганізувала голод, не допускаючи жадної помочі на Україну. Обложена Україна пам'ятного 1932 та 1933 року не могла одержати достав західнього світу, бо ті достави йшли в менш загрожені терени московських земель. Гріш за український хліб, до останнього зерна стягуваний з України, йшов на оплачування п'ятиколонників закордоном, а Україна вмирала з голоду. На полях вартували енкаведисти, які стріляли тих, які хотіли назбирати хоч колосків після збору. Україна, молоком та медом пливуча країна, колишній щпихлір Европи, переживала жахливий голод. Пан Боровик на початку своєї промови закликав присутніх до однохвилинної мовчанки, під час якої голова Відділу УККА з Кантону зложив символічний вінок жертвам голоду. Після промов виступали представники організацій міста Клівленду і гостей, віддавали пошану жертвам голодової облоги та маніфестували солідарність в протесті проти Москви.

Опісля прочитано резолюцію, прийняту довготривалими оплесками, яку відтак вислано урядовим чинникам. Після того була мистецька частина, в якій виступив Український Народний хор „Гомін" під диреґентурою проф. Варнича та духова оркестра СУМА ім. Гетьмана Б. Хмельницького з Клівленду під Батутою пана Крука. Юна сумівка Оля Костів виступила з деклямацією. Свято закінчено молитвою за Україну.

Голова ЦК АБН п. Стецько, відвідуючи більші осередки українських поселенців в ЗДА, загостив в п'ятницю вечером 20 червня ц. р. до Клівленду. Гостя привітали на летовищі голова Комітету п. М. Яремко, представники організацій ВФ, представник тут родженої молоді п. Шіпка. Китицю цвітів вручили пара юних сумівців та син панства д-р Фарйон, вітаючи свого хресного батька. Організованим порядком кавалькада авт від'їхала відтак на спільну вечерю. В суботу наступного дня в 2-ій г. по полудні відбулася конференція з представниками інших національностей, на якій присутні винесли побажання створити міжнаціональну станицю ПАБНА для кращої координації дії.

Вечером в суботу о 7-ій г. в просторій залі Линколн Гайскул відбулася зустріч ширшого громадянства з головою ЦК АБН. На зустріч прибули громадяни і з околиць Клівленду, як Янгстовн, Акрон, Кантон та Лорейн.

В неділю відбувся бенкет в честь п. Стецька. Присутні сердечно та щиро вітали Гостя після привітання його головою Комітету, як також з ентузіязмом привітали прибулого на залю члена Правління 1941-го року, професора Радзикевича. Після привітів відбулася мистецька частина бенкету. В мистецькій частині виступав Український Народний Хор „Гомін" під диреґентурою проф. Барнича та балет місцевого Осередку СУМА ім. Гетьмана Б. Хмельницького. Після цього виступив з промовою голова ЦК АБН п. Я. Стецько. Він подякував за таке щире привітання та від себе привітав спеціяльно проф. Радзикевича та д-ра Андрієвського.

Співом „Не пора" закінчено бенкет. Л. К.

## Вінніпеґ, Канада

### П'ятий Пластовий Курс Української Літератури

В місяцях від вересня 1957 р. до травня —1958 р. відбувся курс української літератури для пластової молоді вінніпеґської станиці. Ціллю курсу було ознайомити слухачів з основними відомостями із старої й модерної української літератури. Пророблено такі теми: „Слово про Ігоревий похід", „Євшан-зілля", „Козак Байда", Шевченків „Гамалія", Франкові „Каменярі". Щоб розвинути стиль й літературний хист в учасників курсу, опрацьовано, прочитано, й продискутовано такі теми: „Дальша доля Ханенка після повороту на Батьківщину" (Євшан-зілля), беручи до уваги ідею слова, опрацьовано тему „Ігор відкликає похід на Половців", „Мезаліянс Байди для вищих цілей", „Поворот Гамалії на Січ", „Франкові каменярі приїхали до Канади". Як й попередніми рока так і цей курс провадив пл. сен. проф. Я. Рудницький. Учасники курсу взяли організовану участь в пластовім тижні рецитуючи твори пластових авторів: В. Кравцева, (І. Навроцька), Р. Кидра (І. Старак), В. Янова (А. Довбущак), Л. Храпливу (О. Ващук), Е. Козака (Т. Кисілевська), Я. Рудницького (Ю. Даревич), Д. Чехута (Н. Білоус).

Курс пройшов з повним успіхом. Управі Українського Народного Дому належиться подяка за приміщення, яке уступлено безплатно для ужитку курсантів.

Наталка Білоус

## Филаделфія, Па.

### Концерт Музичної Студії проф. Наталії Котович

В неділю 22-го червня 1958 р., в залі Українського Горожанського Клюбу у Филаделфії перед численною публікою відбувся Річний Концерт фортепіянової музики учнів Музичної Студії піяністки проф. Наталії Котович.

Майстерно та зі смаком зложена програма концерту складалася із двох окремих частин, що становили для себе відрубні цілості.

Перша частина почалася Менуетом Г-дур Й. С. Баха, дальше слідував ряд композицій для учнів вищих і середніх курсів. Були це твори староклясичної, романтичної і сучасно - модерної музики. Першу частину концерту закінчив концерт Гайдна Д-дур оп. 21. Є це останній і один з найкращих і блискучих концертів Гайдна, написаний у 3-ох частинах для гарпсіхорду й оркестри в 1784 р.

Друга частина концерту почалася Прелюдією і фугеттою Ц-дур Й. С. Баха, а закінчилась „Угорською Фантазією" Ліста, скомпонованою на фортепіяно і оркестру. На закінчення „Вальс' Ас-дур оп. 12 Шопена. В цій частині програми також звертав увагу Концерт Бетговена Ц-дур оп. 15, що його сам композитор назвав „Величавим Концертом" З цього концерту запрезентовано першу частину Алеґро кон бріо. Ціла програма була переплітана творами українських композиторів. Переглядаючи тільки саму програму, педагог-музика мусить признати велику, повну посвяти й захоплення працю проф. Н. Котович.

Першу частину концерту почала Христя Забродська, а за нею виступили виконавці: Данилко Береза, Маруся Медуха й Ірина Карпінська, а далі Наталя Мисько, Ганя, Фучко, Іва Терлецька, Ірка Волощук, Ліда Диміцька, Ліда Рудакевич і Оксана Романяк.

Після перерви другу частину концерту почав Трувор Кузьмович, а за ним виступили Ю. Луців, Тоні Гол (муринка), Дануся Казанівська Таня Дяків та Леся Михайлів і Петро Шиприкевич, високо вартісні одиниці серед нашої молоді, які, попри працю на високих школах, знаходять ще час і охоту на музичні студії.

Оркестрову партію в концертах Гайдна, Бетговена і Фантазії Ліста виконувала сама проф. Н. Котович. Продукції ці, як справжні перлини, дали слухачам повну духову насолоду. Проф. Н. Котович вложила в цей концерт весь свій педагогічний хист, досвід і любов до мистецтва. Вона була його душею.

Концерт пройшов з великим успіхом, до якого причинилося і те, що усі твори були виконувані на новому, дуже доброму фортепіяні фірми Стайнвей, спеціяльно випозиченого для цього концерту. Проф. Котович ніколи не дозволяє своїм учням грати на якому-будь фортепіяні. Учні виконували усі твори на пам'ять і зробили гарне враження на слухачах. Щедро нагароджувані оплесками мусіли кількакратно дякувати авдиторії і це витворило милий настрій.

По першій частині концерту вдячні учні вручили своїй учительці гарний кіш квітів і вартісний дарунок. Проф. Наталія Котович, це талановита учителька, що вже 8 літ з подивугідною витривалістю розвиває музичні здібності своїх елевів.

Як член проф. збору в Сетлемент Мюзик Скул у Филаделфії, однієї з найвище поставлених американських музичних шкіл, пані проф. Н. Котович добивається найкращих успіхів.

проф. Іван Молящий

**Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!**

## Успіхи української співачки



Роксоляна Росляк

Молода українська співачка **Роксоляна Росляк** дістала стипендію від Альбертійського університету в Канаді для студій театрального мистецтва на літніх курсах того університету в Бенфі. Роксоляна Росляк — донька колишнього адвоката у Чорткові й колишнього найвидатнішого організатора української еміґрації в Австрії, відомого нашого громадянина д-ра Михайла Росляка, прибула з батьками до Канади в 1948 р. Вона має тепер 19 років.

Скінчивши середню і фахову школу в Едмонтоні, вона водночас від 5-х років студіює спів й виявляє велике зацікавлення театральним мистецтвом. Від 2-х років вона є членом Едмонтонського Оперного Товариства і виступає в оперних та оперетових виставах того Товариства. Вона далі вчиться співу в найкращих педагогів. Надання згаданої вгорі стипендії Роксоляні Росляк, при великому числі суперницьких кандидатів і кандидаток, є поважним вирізненням, що його записує на своє конто не тільки молода артистка і її родина, але й вся українська громада на американському континенті.

**Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшати кадри ідейних українських працівників.**



### ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

В останньому часі багато членів УНСоюзу, що є передплатниками „Свободи", пересилають схвалену 24-ою Конвенцією доплату на поштову пересилку „Свободи" в сумі 15 центів місячно безпосередньо до Адміністрації „Свободи", часто з всілякими іншими розрахунками. Ці 15 центів місячно на доплату до поштової пересилки „Свободи" члени УНС повинні вплачувати тільки рівночасно із своїми місячними вкладками до УНСоюзу на руки секретарів Відділів УНС, а безпосередньо до Адміністрації „Свободи" повинні переслати свою доплату на поштову пересилку в сумі 15 центів місячно (90 центів піврічно або $1.80 річно) тільки жінки, що є членами УНСоюзу і передплачують „Свободу", та в сумі $2.00 річно тільки ті передплатники, що не є членами УНС. Дуже прохаємо придержуватись тієї процедури.



Спілка Української Молоді Америки
Повідомляємо, що ЦЬОГОРІЧНІ
ЮНАЦЬКІ ТАБОРИ
на
Оселі СУМА
вже почалися 22-го ЧЕРВНЯ і триватимуть аж до 24-го СЕРПНЯ 1958 р.

Перший тиждень є тільки відпочинкового характеру, а далі будуть відпочинково-вишкільного характеру.

В команду і виховний персонал входять добрі педагогічні сили та кращі сумівські виховники.

Командантом табору є проф. В. Лотоцький.

ОПЛАТА ЗА ПЕРЕБУВАННЯ В ТАБОРІ:
Одна особа на чотири тижні .................. $70
Дві особи від однієї родини на чотири тижні .............. по $65 від особи
Одна особа на два тижні ...... $40 (по $20 тижнево)

Докладні відомості про таборування зацікавлені довідаються в УПРАВАХ МІСЦЕВИХ ОСЕРЕДКІВ СУМА та Головній Управі в Ню Йорку.

ВПИСИ до табору відбуваються ПО ВСІХ ОСЕРЕДКАХ. При вписі до табору кожний юнак, чи юначка мусить представити лікарську посвідку про стан здоров'я.

Вже приймаємо на ВАКАЦІЇ також старше Громадянство!

Адреса Оселі:
Resort Center of Ukrainian American Youth Ass'n.
Ellenville, N. Y. — Tel.: Ellenville, New York 836-M2
Адреса Головної Управи СУМА:
U. A. Y. A.
46 E. 7th St., New York 3, N. Y. — Tel: GRamercy 7-3084
ГОЛОВНА УПРАВА СУМА

## ВАРТІСНА КНИГА

(Продовження зі стор. 2-ої)

речна прихильність до учня й заподатливість для нього. Про ці прикмети не приходиться говорити, коли педагоги у відношенні до учнів керуються — як про це говорить автор в одному місці — „ножицями": нема в школі досить місця, то, замість робити відповідні заходи, „ріжуть" при класифікації учнів. Кривдячою характеристикою була би така, коли б не добачувати хоч би й в інших ділянках заслуженого виховника, його дорих прикмет педагога й таким чином ставити його обличчям перед криве дзеркало. Але, щоб можна було сконфронтувати свої міркування з думками Шаха, треба обидва томи прочитати, і то з повною застановою. А тут є що читати.

Попри дійсні спомини, є твір Шаха справжною енциклопедією Львова, і то не лише княжого чи як столиці українства, але Львова взагалі.

Починає автор твір географією Львова не тільки на основі існуючої, добре опанованої друкованої літератури, але й на основі особистої чи гурткової („гурток любителів Львова") обсервації, дискутує з новішою літературою про Львів, особливо з працею д-ра П. Куріннего „Дас Україніше Львів-Лємберг", що вийшла 1953 р. в Мюнхені. Далі переходить до історії Львова, і тут висловлює щирий і слушний жаль, що Львів не достоївся дотепер наукової монографії. Автор вірить, що така праця появиться і на той випадок наводить біля 30 бібліографічних назв, накреслюючи, як така монографія повинна бути поділена, а саме на одинадцять періодів, що були б „зовнішніми подіями замарковані, історичними датами зазначені" (стор. 77), при чому останній розділ (11-ий) мав би говорити про сучасний Львів, як столицю Західньої України. Виходило б, що для такої історії Львова вже все приготоване, тільки сідай, простудіюй відділи „варгайт унд діхтунг" і — пиши...

В своєму історичному розділі С. Шах застановляється, яким найвизначнішим українським особистостям повинні бути здвигнені пам'ятники у Львові, і приходить до висновку, що такими є: король Данило, його внук Юрій II, митрополит Григорій, барон Яхимович і сотник Дмитро Вітовський. „Якби конче треба було до цієї великої чвірки когось додати" (стор. 80), то був би список Макарій Тучапський та поет Іван Франко. Автор обширно угрунтовує значення тісі (вже) шістки й навіть добирає відповідні площі у Львові для тих майбутніх пам'ятників (стор 87). Треба відмітити, що мотиви автора — це справжня частина історії Львова.

Важливішими розділами в Шахових книгах треба вважати: 1. уступ п. з. „Львівські церкви, костели й інші Божі доми" (стор. — 142, ч. I) з дуже численними дегресіями, що не завжди мають щонебудь спільного з Божими домами, але при тому дуже цікаві; та 2. уступ „Львівське шкільництво", що займає цілу 2-гу частину 1 тому (стор. 143-231). Шкільний список Львова з численними історичними й мемуарними дегресіями присвячена ціла III частина „спомини" Шаха (том II), де автор обговорює історію й розвиток усякого роду львівських державних і приватних шкіл, призначених для різних національностей (отже: українців, поляків, жидів, вірмен і німців) особливо докладним зображенням „своєї" Академічної гімназії та її філії.

## Спробу револьти у Венесуелі зліквідовано



Ген. Хезус Марія Кастро Леон, провідник невдалої револьти

Каракас. — Тимчасовий уряд контрадмірала Вольфганга Лярразабаля здобув повну перемогу в змаганні із спробою державного перевороту, що її започаткували венесуельські військовики під проводом дотеперішнього міністра оборони ген. Хесуса Марія Кастро Леона. Уряд Лярразабаля підтримало робітництво країни, яке на знак протесту проти спроби перевороту проголосило генеральний страйк, в якому взяли участь не тільки робітники, але й урядовці і студенти і який тривав в середу дня 23 липня від год. 11-ої до 6-ої вечора. Крім того на вулицях міста відбулися масові проурядові маніфестації. Все це примусило провід й учасників військової антиурядової змови відступити від свого пляну. Провідник револьти міністер оборони ген. Леон зрезигнував із свого становища і на його місце призначено ген. Хосе Льопеса Генрікеса, шефа летунських збройних сил. Ген. Леон залишається в армії, але буде перекинутий на інше підрядне становище поза столицею.

## Всегетьманський Делегатський Конгрес у Дітройті

В днях 4, 5 і 6 липня ц. р. відбувся в Дітройті Всегетьманський Делегатський Конгрес. Конгрес вислухав доповідь проф. В. Гришка на тему: „Дідичне Гетьманство в Роді Скоропадських — підстава української державности" і прийняв одностайно постанову респектувати „Норми про спадковість гетьманської влади і Гетьманської Булави у вищому проводі Гетьманського Руху і в Українській Державі", прийняті Гетьманською Радою в дні 12 грудня 1944 р. і затверджені бл. п. Гетьманом Павлом. Цими нормами, як відомо, встановлено правопершенство на Булаву в Роді Скоропадських як в чоловічій, так і жіночій лінії. Крім того Конгрес детайлізував порядок правоприємства Булави, в жіночій лінії Роду Скоропадських на майбутнє. В дальшому по другому пункті Конгрес вислухав доповідь судді Д. Левчука на тему: „Гетьманська Ідея в боротьбі за незалежність України і завдання Гетьманського Руху" і прийняв цілу низку постанов ідеологічного і організаційного характеру, зокрема, покликав до життя Генеральну Раду Гетьманського Руху в складі 35 осіб, як Центральний Орган Управління для всього Гетьманського Руху. Головою Генеральної Ради обрано проф. В. Гришка, а головою Управи-Екзекутиви — полк. Ол. Шаповала.

На закінчення Конгресу відбувся в одному з кращих готелів Дітройту бенкет, в якому взяли участь представники українських громадських і політичних організацій.

Наради Конгресу, проходили під головуванням полк. А. Кмети в діловій атмосфері, а бенкет під проводом тостмайстра, адв. д-ра Івана Яцева, королівського радника з Виндзору (Канада).

## Короткі Вістки

● У столиці Сіяму, Банґкоку, заарештовано двох редакторів щоденника за підбурювання громадян до бунту проти уряду. Вони виправдуються тим, що лише таврували корупцію в урядовому апараті, уживаючи при тому „невідповідних" висловів.

● Фред А. Сітон, секретар внутрішніх справ, склакав нараду представників 16-х американських нафтових компаній, які контролюють венезуельський американський нафтовий промисел, щоб обміркувати спосіб, як зарадити лихові, яке настало б внаслідок можливого припинення експорту нафти з середнього Сходу до Европи і Америки. Тому, що ця нарада викликала острах, що ситуація на Середньому Сході загострилась, секретар внутрішніх справ пояснив, що його лише про обережність „на всякий випадок" і про наміщення плянів, а не про видачу розпорядків.

## Доярки-десятиклясниці

Київ. — Недостача кваліфікованих робітників у фабриках, а також недостача робітників у радгоспах і колгоспах, звідки молодь тікає до міст, змусила совєтську владу вжити рішучих заходів для мобілізації молоді на виробництво. В зв'язку з цим видано також нові правила про приймання до високих шкіл, які, зокрема, ставлять до вступника вимогу відробити два роки на фабриці або на в колгоспі. Ось як у пропагандивному оформленні представляє „Радянська Україна" з'їзд випускників - десятиклясників, зорганізований обласним партійним комітетом, для „знайдення правильного шляху у житті":

„Їх було в залі багато, недавніх школярів. Ось поруч сидять сестри Людмила і Катерина Захаренко, які зразу з шкільної лавки пішли працювати до колгоспу. А осі колишні випускники Петро Любчик і Віталій Костюк. Молоді, бадьорі й радісні сходять вони на трибуну, щоб з неї звернутися до своїх молодших товаришів, розповісти про свою творчу працю: краща доярка колгоспу „Комінтерн" Галина Біженуца, ланкова колгоспу ім. Леніна, Раїса Шостик, тракторист Хартуляри і багато інших. Вчорашні десятиклясники — сьогодні колгоспники... Анатолій Павленко — випускник Братолюбівської середньої школи, розповів присутнім про те, що випускники їх школи вирішили всім класом іти до колгоспу".

Отак знаходить собі „правильний шлях" до колгоспу молодь, якій закрито шлях до високої школи.

● Українське Товариство Інженерів в Австралії нараховує тепер 43 члени. Останні загальні збори Т-ва вибрали таку Управу: М. Строкон — голова, А. Дейнека — заступник гол., Я. Оришкевич, Т. Грушкевич і Н. Турчевич — члени. Ряди українських інженерів поповнюються молодими кадрами — вже абсольвентами Високих Шкіл у Австралії.

● Єлисавета II сильно перестудилась і лікарі заборонили їй приймати до кінця цього місяця відвідування і виходити з королівського палацу.

## Посмертні Згадки

ЯРОСЛАВА ПЕЛЕХ, членка Б-ва св. Стефана, Відд. 221 УНСоюзу в Шікаго, Ілл., померла у випадку, 30-го червня 1958 р., на 33-му році життя. Покійна полишила у смутку чоловіка Теодора і 2 доньки Геновефу і Ірину. Була родом з с. Попелі, пов. Дрогобич, Зах. Україна. Похорон відбувся 3-го липня, з церкви св. о. Миколая та похоронено на цвинтарі св. о. Миколая. — ВІЯ П!

Т. Шпікула, секр.

СУМНА ПОСМЕРТНА ЗГАДКА
В ДРУГУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ НАЙДОРОЖЧОГО ЧОЛОВІКА, БАТЬКА І ДРУГА,
**бл. п. Григорія ІВАНЕНКА**
нар. 1922 р. в м. Лозова, Україна.

В неділю, 20-го липня 1958 р. о. М. Литвяківський і дякон І. Покотиленко відправили Панахиду, по спочилому Григорію Іваненкові в українській православній церкві св. Софії в м. Шикаго. Всі вірні молились Богу по Спочилому. Гарно співав хор під диригентурою Я. Новохацького. Після Панахиди відбулися Поминки за старо-українського традицією.

Пам'ять про Нього все буде живою в серцях тих, хто Його знав. Хай Земля Американська буде Йому легкою, а дух Його хай лине в Україну.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!
Родина ІВАНЕНКІВ

Замість квітів на могилу бл. п. о. крилошанина **ЮСТИНА ГІРНЯКА** батька і брата наших Дорогих Друзів, складаємо на УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ — суму $25.00
Стефанія і Сильвестер КАРАТНИЦЬКІ
Анна і д-р Сава НИКИФОРЯКИ
Лідія і Леонтій КРУШЕЛЬНИЦЬКІ

Замість квітів на могилу бл. п. Пласнуна-Сеньйора Керівництва, Отця Крилошанина, **ЮСТИНА ГІРНЯКА** $10.00 на Допомоговий Фонд У. П. С. зложили
Дарія і Антін ХУХРА
Рутерфорд, Н. Дж.



ТАРЗАН, ч. 4098. Небезпечна праця.




Незабаром Кейсі і його люди підійшли до підніжжя величезної скелі. — Ви, Сома, ідіть наперед як розвідач. — сказав він, — а ми підемо слідом за вами, тільки на ваш знак!

Хитроокий Сома нервуючись посувався вперед крутою стежкою...

А якраз попереду, сховавшись в розколині, чекав Тарзан, щоб його перехопити.